

การออกแบบศาลาไม้ไผ่เพื่อพัฒนาศูนย์จัดแสดงสินค้าชุมชน
กรณีศึกษาพื้นที่ชุมชนบ้านไทรงาม จังหวัดปราจีนบุรี
ฐิรรัตน์ ศรีคงจันทร์^{1*} พิมอร แก้วแดง² และ กิตติกุล บุญเปลี่ยน³

Design of bamboo pavilion to develop community exhibition centers
A case study of Bahn Sai-Ngam Community Area Prachinburi

Thirarat Srihongchan^{1*} Pim-on Kaewdang² and Kitikul Boonpuen³

^{1,3}คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

² คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

^{1,3} The faculty of Architecture, Rajamangala University of Technology Thanyaburi

² The faculty of Liberal Arts Rajamangala University of Technology Thanyaburi

*Corresponding author E-mail address: thirarat_s@rmutt.ac.th

received: November 18, 2019

revised: July 30, 2020

accepted: September 7, 2020

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการออกแบบศาลาไม้ไผ่เพื่อพัฒนาศูนย์จัดแสดงสินค้าชุมชน (SALA) และอัตลักษณ์ชุมชนเพื่อส่งเสริมมูลค่าสินค้าชุมชน 2) เพื่อการพัฒนาต้นแบบศาลาไม้ไผ่เพื่อศูนย์จัดแสดงสินค้าชุมชน (SALA) ขั้นตอนการผลิต นวัตกรรมเทคโนโลยีวัสดุและการออกแบบเพื่อมวลชน รูปแบบการวิจัยเป็นแบบผสานโดยวิธีใช้แนวคิดการออกแบบเพื่อมวลชน ในพื้นที่วิจัยอำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี กลุ่มตัวอย่าง คือผู้ทรงคุณวุฒิ ช่างพื้นถิ่น องค์กรบริหารส่วนตำบล จำนวน 30 คน ใช้วิธีคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) แบบสอบถาม 2) แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ การวิเคราะห์เนื้อหา นำมาเขียนเชิงพรรณนา ผลงานวิจัย พบว่า 1) ศักยภาพของพื้นที่ ด้านชุมชนมีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีแผนพัฒนาศูนย์เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับสมาชิกในกลุ่ม การเข้าถึงชุมชนวิสาหกิจบ้านไทรงามมีเส้นทางที่สะดวกชุมชนมีศักยภาพในการผลิตสินค้าชุมชน เพื่อเพิ่มรายได้ในท้องถิ่นมีทรัพยากรธรรมชาติเพียงพอต่อการผลิต 2) ต้นทุนของลำไผ่ การผลิตศูนย์จัดแสดงไม้ไผ่ในปัจจุบัน ยังมีต้นทุนสูงอันเนื่องมาจากราคาไม้ไผ่ที่ใช้ทำศูนย์จัดแสดงสินค้ามีหลากหลายขนาด ในฤดูฝนไม้ไผ่จะมีราคาสูงขึ้นเนื่องจากเป็นช่วงที่ไผ่ออกหน่อ การตัดไผ่ในช่วงนี้ทำให้หน่อหักและเกิดความเสียหายต่อผลผลิต ทำให้สวนไผ่ขึ้นราคา ทั้งนี้ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีมาตรการส่งเสริมการปลูกลำไผ่ที่นำมาใช้ผลิตสินค้าของกลุ่มในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี เพื่อลดต้นทุน 3) การปรับเปลี่ยนขนาดลำไผ่ การผสมผสานวัสดุสมัยใหม่ในการออกแบบการนำระบบโมดูลมาใช้ในงานออกแบบเพื่อลดต้นทุน ทำให้สะดวกต่อการติดตั้งและขนย้ายมีน้ำหนักเบา ง่ายต่อการติดตั้งในทุกที่การใช้งานและเหมาะสมกับทุกสภาพแวดล้อม องค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยชิ้นนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนอย่างยั่งยืน ลดความเหลื่อมล้ำในสังคม และประชาชนมีรายได้เพิ่มมากขึ้น

คำสำคัญ : ศูนย์จัดแสดงสินค้าชุมชน, อัตลักษณ์ชุมชน, ศาลาไม้ไผ่

ABSTRACT

The purposes of this research are 1) to study Term exhibition (SALA) community, and assign the identity awareness and the community identity to promote community product value. 2) to develop Term exhibition (SALA)' its economy, materials innovation and technology prototypes, and universal design. For the research process, Mixed Methods Research is being used by the researcher for enhancing the universal design in Prachantakam District, Prachinburi Province. There are 30 participants joined the focus group who were

experts, local technicians, who work in Sub district Administration Organization (Bahn Sai -Ngam Community) The research was divided into 2 sections including 1) questionnaire 2) in-depth interviews and descriptive statistics. As the results, 1)The capability area: The community enterprise aims to increase income for the communities in Bahn Sai - Ngam through more convenient transportation and sufficient natural resources production. 2)The Cost of Bamboo Stems: Nowadays, it is costly for establishing bamboo exhibition due to many sizes of bamboo stems in demand; particularly during the rainy season; as bamboos cuts may damage bamboo shoots making the price of bamboo so high during this wet season. Due to the high demand, therefore the government should promote more bamboo planting in Prachinburi Province to increase the supply of bamboos with lower costs. 3)The modification in bamboo stems' sizes: The integration between bamboo and of modern material is useful; especially for adapting the modular system in design. The process can lower the cost of bamboo, and reduce the weight of bamboo structure as well. Moreover, it is practical to transport and install SALA in anywhere, The research may contribute to local economic development, reduction of social inequality, and also a creation of additional income for the communities.

Keywords: SALA, Bamboo, Bamboo pavilion, Identities

บทนำ

ตามที่รัฐบาลมียุทธศาสตร์ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม โดยมีตัวชี้วัดหมายถึงพัฒนาจังหวัด ศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีบนพื้นฐานศักยภาพทุนทรัพยากรและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันของแต่ละพื้นที่และการมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาของประชาชนในพื้นที่ไม่น้อยกว่า 15 จังหวัด โดยมีการกำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละกลุ่มจังหวัดในมิติต่างๆ นอกจากนี้ยังมียุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยมีการเน้นการพัฒนาพื้นที่เมืองในการสงวนรักษา อนุรักษ์ ป่าและพัฒนาศูนย์กลางเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม มรดกทางสถาปัตยกรรม ศิลปวัฒนธรรม มีเป้าหมายในการพัฒนาประเทศ “ประเทศไทย มั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรมฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน”

ภาพ 1 วิสัยทัศน์ประเทศไทย ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐)

ที่มา : <http://www.thailibrary.in.th/wp-content/uploads/2019/08/national01.png>

ในด้านการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาในช่วง 20 ปีข้างหน้า มุ่งเน้นการวิจัย พัฒนานวัตกรรมและนำเทคโนโลยีใหม่มาปรับใช้ต่อยอด ภาคการผลิตและการบริการในปัจจุบัน เพื่อให้เกิดการสร้างนวัตกรรมและดำเนินธุรกิจใหม่ๆ มีการสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีของผู้ประกอบการที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ได้ มุ่งพัฒนาบนพื้นฐานแนวคิด 3 ประการ 1) การต่อยอดอดีต โดยกลับไปมองที่รากเหง้าทางเศรษฐกิจ อัตลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตและจุดเด่นทางทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย 2) การได้เปรียบของประเทศในด้านอื่นๆ มาประยุกต์ผสมผสานกับเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของเศรษฐกิจและสังคมโลกสมัยใหม่มีการปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการในอนาคต 3) การสร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต ด้วยการเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการ พัฒนาคู่มือใหม่ รวมถึงการปรับโมเดลธุรกิจเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาด ผสมผสานกับยุทธศาสตร์ที่รองรับอนาคต บนพื้นฐานของการต่อยอดจากอดีตถึงปัจจุบัน พร้อมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐจะทำให้

ประเทศไทยสามารถสร้างฐานรายได้ ขยายโอกาสทางการค้า ควบคู่ไปกับการยกระดับรายได้และการกินดีอยู่ดี รวมถึงการเพิ่มขึ้นของคนชั้นกลางในประเทศได้ในคราวเดียวกัน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561)

งานวิจัยการออกแบบพัฒนาศูนย์จัดแสดงสินค้าชุมชน (SALA) เพื่อส่งเสริมความเป็นตลาดประชารัฐภูมิศึกษาพื้นที่พัฒนาท่องเที่ยว จังหวัดปราจีนบุรี เป็นงานที่ยกระดับมาตรฐานธุรกิจสินค้าของชุมชนร้านค้า ผู้ประกอบการ โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม เพื่อให้เกิดเป็นเอกลักษณ์การนำเสนอขายสินค้าตามแบบความเป็นไทยที่โดดเด่นในระดับสากล ซึ่งมีการผสมผสานองค์ความรู้จากเทคโนโลยีและวิทยาการสมัยใหม่เข้ากับองค์ความรู้ดั้งเดิมของไทย เพื่อดึงดูดลูกค้าให้เพิ่มปริมาณการซื้อ ในการนี้จะช่วยส่งเสริมเกษตรกร ผู้ประกอบการในการสร้างนวัตกรรม เพื่อสร้างความแตกต่างของสินค้าและบริการ และนำไปสู่การพัฒนาต่อยอดด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่สนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มทางธุรกิจหรืออุตสาหกรรมอนาคตลดจนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการใช้วัตถุดิบและผลิตผลทางการเกษตรเพื่อแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ อีกทั้งยังก่อให้เกิดการสร้างทักษะพื้นฐานที่จำเป็นและความถนัดที่แตกต่างและหลากหลายของแรงงานโดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีและธุรกิจรูปแบบใหม่ในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการออกแบบศาลาไม้ไผ่เพื่อพัฒนาศูนย์จัดแสดงสินค้าชุมชน (SALA) และส่งเสริมอัตลักษณ์ชุมชนเพื่อส่งเสริมมูลค่าสินค้าชุมชน
2. เพื่อพัฒนาต้นแบบศาลาไม้ไผ่ศูนย์จัดแสดงสินค้าชุมชน (SALA) ขั้นตอนการผลิต นวัตกรรมเทคโนโลยีวัสดุและการออกแบบเพื่อมวลชน

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้การพัฒนาวัสดุไม้ไผ่ในชุมชนเพื่อเพิ่มมูลค่าศูนย์จัดแสดงสินค้าชุมชน (SALA) ในผู้ประกอบการรายย่อย ตลาดชุมชนที่มีความพร้อมส่งเสริมอัตลักษณ์ของชุมชน
2. ได้ต้นแบบศาลาไม้ไผ่เพื่อพัฒนาศูนย์จัดแสดงสินค้าชุมชน (SALA) ตามหลักออกแบบเพื่อมวลชน (UD) ใช้เผยแพร่ถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ผู้ประกอบการในชุมชน

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตพื้นที่กลุ่มหัตถกรรม อำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี

พื้นที่ศึกษา

กลุ่มผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่ ตำบลโพธิ์งาม
อำเภอประจันตคาม จ.ปราจีนบุรี

- ผู้ประกอบการชุมชนไม้ไผ่
- ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่
- ผลิตภัณฑ์เฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่

ภาพ 2 ขอบเขตพื้นที่ศึกษา

ที่มา : ผู้วิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรกลุ่มตัวอย่างคือ กลุ่มผู้ผลิตหัตถกรรมไม้ไผ่ ตำบลโพธิ์งาม อำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี บนถนนสุวรรณศรหมายเลข 33 ปราจีนบุรี-กรุงเทพฯ โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบวิจักษณ์นิยมหรือแบบเจาะจง (Judgment or Purposive Sampling) โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ผลิตไม้ไผ่ในรูปแบบศูนย์จัดแสดงสินค้า ชุมไม้ไผ่ ที่สอดคล้องกับงานวิจัยและขอบเขตงานวิจัย กลุ่มตัวอย่างกลุ่มหัตถกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านไทรงาม หมู่ที่ 18 ตำบลโพธิ์งามประจันตคาม ประกอบไปด้วยคณะกรรมการ จำนวน 10 คน โดยมี นายชนาภัทร ยอดดี ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 18 เป็นประธาน มีสมาชิกกลุ่มจำนวน 20 คน และกลุ่มผลิตหัตถกรรมจำนวน 50 ครอบครัว โดยมีนายสมจิตร สารกิจและนายทรงคุณ กัตตพงษ์ เป็นที่ปรึกษาปราชญ์ชาวบ้าน

สถานที่ตั้งกลุ่ม ศูนย์การเรียนรู้กลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยบ้านไทรงาม บ้านไทรงาม 18 ถนนสุวรรณศร 33 โพธิ์งาม ประจันตคาม ปราจีนบุรี 25130

ขอบเขตการศึกษา ศูนย์จัดแสดงสินค้า หมายถึง ศาลาที่สร้างมาจากวัสดุท้องถิ่น โดยมีไม้ไผ่เป็นวัสดุหลักที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาเพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ของชุมชนกลุ่มผู้ผลิตหัตถกรรมไม้ไผ่ ตำบลโพธิ์งาม อำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี ตามแบบความเป็นไทยที่โดดเด่นเพื่อส่งเสริมตัวหัตถกรรมสินค้าชุมชนจากไม้ไผ่

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เป็นลายลักษณ์อักษร ตามที่ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นสำคัญ โดยเลือกทำการค้นคว้าเฉพาะเอกสารที่สำคัญ มีความถูกต้องน่าเชื่อถือ
2. การสำรวจพื้นที่ (Field survey) เป็นการสำรวจพื้นที่ศึกษา โดยวิเคราะห์ร่วมกับการเอกสารที่เกี่ยวข้องประกอบกับการถ่ายภาพเหตุการณ์และสถานที่ที่ทำการสำรวจควบคู่กันโดยวิธีสังเกต
3. การใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อทราบถึงประเด็นเกี่ยวกับความเกี่ยวข้องของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้นำท้องถิ่น, กลุ่มหัตถกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านไทรงาม หมู่ 18 ผู้เชี่ยวชาญภาคเครือข่าย และผู้คนในชุมชนพื้นที่วิจัย
4. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เป็นการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักรายบุคคล (Key informants) ในประเด็นที่เจาะลึก จากประสบการณ์ มุมมอง ความคิดเห็นส่วนตัวด้วยคำถามปลายเปิด
5. การสนทนากลุ่มย่อย (Focus group) ผู้เชี่ยวชาญภาคเอกชน ผู้ทรงคุณวุฒิภาครัฐ และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

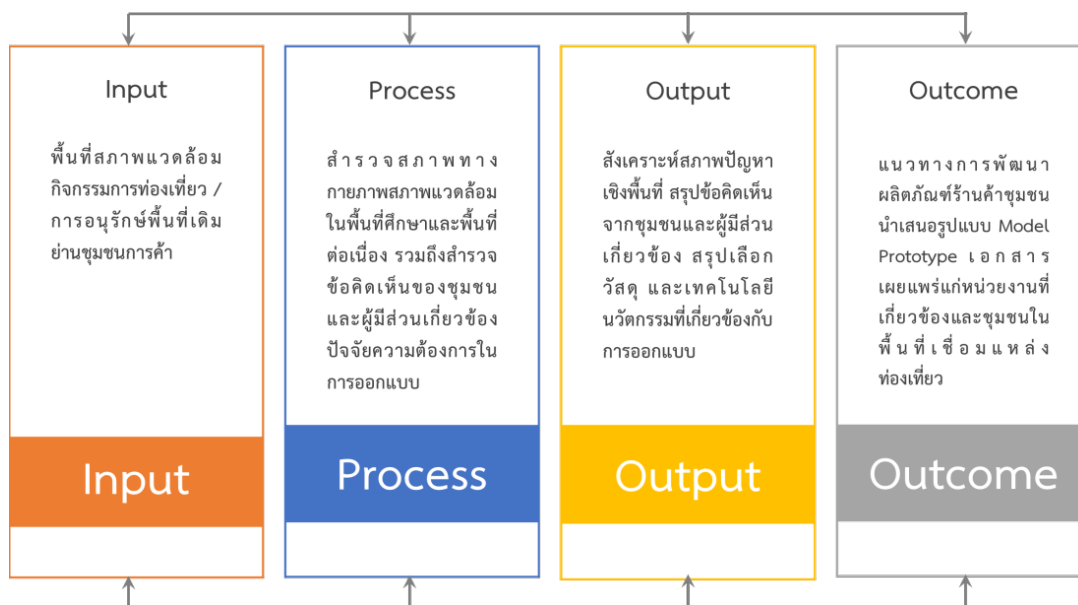
การวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อหาปัจจัยและแนวทางในการพัฒนา

1. สัมภาษณ์ บุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยใช้แบบสัมภาษณ์
2. สนทนากลุ่มย่อย (Focus group) ผู้เชี่ยวชาญสาขางานออกแบบสถาปัตยกรรมภาคเอกชน ผู้เชี่ยวชาญ ปราชญ์ชาวบ้านและที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย
3. ศึกษาโดยลงพื้นที่ เก็บข้อมูลวิเคราะห์ สังเคราะห์เชิงคุณภาพ

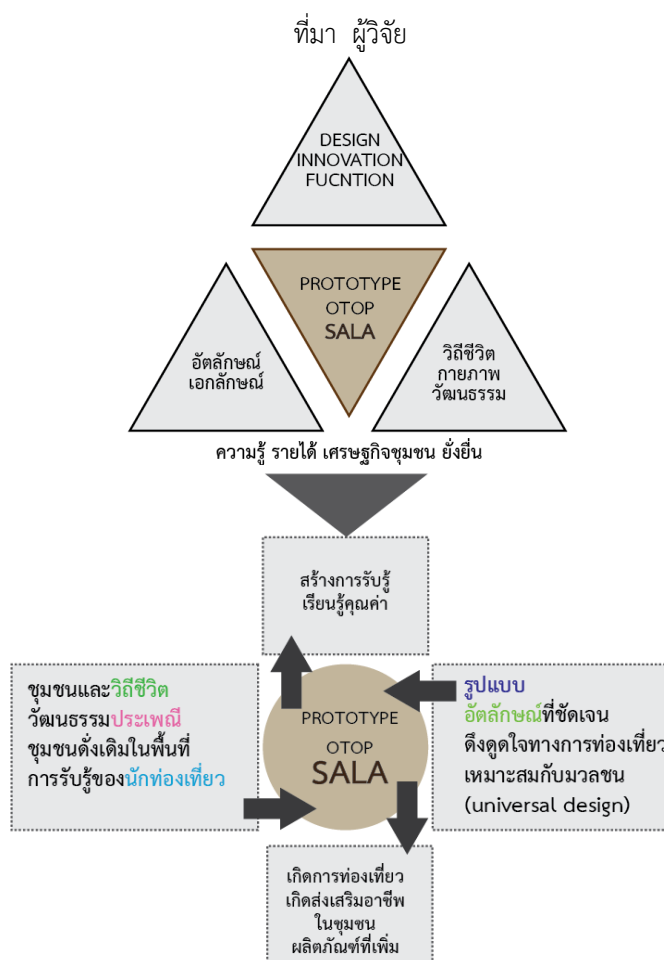
การวิจัยเชิงปริมาณ

1. ศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจากรูปแบบงานออกแบบโดยใช้แบบสอบถามแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ
2. ศึกษาผลสัมฤทธิ์ของงานวิจัย

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 3 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพ 3 กรอบแนวคิดของการวิจัย (ต่อ)

ที่มา: ผู้วิจัย

การศึกษาวัสดุที่ใช้ในการผลิตศาลาไม้ไผ่เพื่อการค้า (เดิม) ของกลุ่มบ้านโพธิ์งาม อำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี เพื่อพัฒนาการออกแบบศูนย์จัดแสดงสินค้าชุมชน (SALA)

จากการศึกษาวัสดุที่ใช้ทำชนิดไม้ขนาดเล็กที่ใช้ในการทำศาลาเพื่อการค้า และวัสดุอื่นที่เกี่ยวข้องในการก่อสร้าง การเคลือบผิววัสดุเพื่อให้เกิดความสวยงามและคงทนดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงขนาด-วัสดุที่ใช้ทำศาลาไม้ไผ่เพื่อการค้า (เดิม) ของกลุ่มบ้านโพธิ์งาม ขนาด 2x2, 3x3, 5x5 เมตร

ชนิดวัสดุ	ขนาดที่ใช้	ราคา	หมายเหตุ
ลำไผ่ตง ใช้ทำเสา	6 นิ้ว	600-700	จากแหล่งใกล้เคียง นครนายก
ลำไผ่ตง	4 นิ้ว	400-500	จากแหล่งใกล้เคียง นครนายก
ลำไผ่เลี้ยง	1 นิ้ว	25	ในพื้นที่
ลำไผ่เลี้ยง ลำไผ่ขางหม่น	2-2 1/2 นิ้ว	30-50	ในพื้นที่
ใบจาก เย็บเป็นดับแล้ว	ยาว1เมตรxกว้าง 30 cm	40 บาท	จากจังหวัดฉะเชิงเทรา
เสील้าแพนหนา3 mm.	1.20x2.40 m.	60-70	ในพื้นที่
วัสดุสิ้นเปลือง	-	-	ร้านวัสดุในท้องถิ่น
-ตะปู, ลูกตะปูกลม			
-แม่กึงตะปู (ปั้มลม)			
-น้ำยาเคลือบเงา, น้ำยาทำละลาย			
-น้ำยากันแมลง มอด			

ขั้นตอนในการผลิตตัวศาลาศาลาไม้ไผ่ของกลุ่มบ้านโพธิ์งาม อำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี เพื่อพัฒนาการออกแบบศูนย์จัดแสดงสินค้าชุมชน (SALA)

จากการศึกษางานวิจัย กลุ่มผู้ผลิตศาลาไม้ไผ่จะดำเนินการ สั่งไม้ไผ่จากแหล่งต่างๆ ขนส่งทางรถยนต์ การตัดลำไม้ไผ่ เจ้าของสวนอนุญาตให้ผู้ประกอบการร้านไม้ไผ่ ทำการขึ้นตัดเองและเลือกขนาดเองโดยราคาไม้ขึ้นอยู่กับฤดูกาลในฤดูฝนลำไม้ไผ่จะมีราคาสูงเป็น 2 เท่าของในฤดูแล้งอื่นๆ

ศาลาไม้ไผ่เนื้อกระสังค์ขนาดเล็ก 2x2, 2x3 เมตร สูง 2.5 เมตร ขั้นตอนใช้เวลาในการผลิต 1 สัปดาห์

ศาลาไม้ไผ่ขนาด กลาง 3x3 เมตร สูง 3 เมตร ขั้นตอนใช้เวลาในการผลิต 1-2 สัปดาห์

ศาลาไม้ไผ่ขนาดใหญ่ 3x6, 5x5 เมตร สูง 3.5 เมตร และบ้านไม้ไผ่ 5x5 เมตร สูง 3.5 เมตร มีขนาดห้องนอนและห้องครัว ขานบ้าน ขั้นตอนใช้เวลาในการผลิต 2-3 สัปดาห์

การขนส่ง และติดตั้ง

การขนส่งและการติดตั้ง โดยทางรถยนต์กะบะตอนเดียว การติดตั้งหน้างานพร้อมช่างฝีมือ 1-2 คน ขึ้นอยู่กับขนาดของศาลา กรณีที่สินค้ามีขนาดใหญ่จะขนส่งโดยรถ 6 ล้อรับจ้าง ทำให้ค่าขนส่งมีราคาสูง

การศึกษาอัตลักษณ์ของชุมชน

วิไลวรรณ ทวีศร 2560 ได้กล่าวถึง อัตลักษณ์ของชุมชนว่าเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หากชุมชนใดไม่มีซึ่งอัตลักษณ์ก็จะเป็นความโดดเด่น ความน่าสนใจ ที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยี่ยม แต่ความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนมีประวัติศาสตร์ยาวนานเป็นความภาคภูมิใจของชุมชน และมีเสน่ห์ดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยว

จุดเด่นของชุมชน (อัตลักษณ์ชุมชน) เป็นหมู่บ้านที่มีความโดดเด่น การประกอบอาชีพหัตถกรรมจากไม้ไผ่มายาวนาน ชาวบ้านมีความรู้การดำเนินชีวิตตามวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง

การทบทวนวรรณกรรม

การออกแบบ Universal Design คือการปรับสภาพแวดล้อม ขนาด (Space) สถานที่ ที่เหมาะสมและสิ่งของเครื่องใช้ให้สามารถรองรับการใช้งานได้สำหรับมวลสมาชิกทุกคนในสังคม เพื่อความสะดวกปลอดภัยต่อการใช้งานในเชิงปฏิบัติได้โดยการออกแบบเพื่อสำหรับทุกคนและคนที่เคลื่อนไหวร่างกายยาก การออกแบบควรคำนึง Universal design human scale เพื่อตอบสนองการใช้งานในระยะต่าง ๆ ที่กำหนดไว้เป็นมาตรฐานสากลสำหรับทุกเพศทุกวัย ชุมเขต แสงเจริญ (2559) ได้ให้

ความหมาย “การออกแบบ เพื่อมวลชน” (Universal design) หมายถึง การออกแบบสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวก ตลอดจนสิ่งของ เครื่องใช้ โดยมีหลักในการออกแบบเพื่อการใช้งานที่สะดวกสบาย ปลอดภัย ครอบคลุมสำหรับทุกคน และต้องไม่มีการดัดแปลงพิเศษหรือเฉพาะเจาะจงหรือเพื่อบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง จากการทบทวนทำให้ทราบข้อคำนึงในการออกแบบ Universal Design ที่มีความสอดคล้องกับขนาดการใช้งานตามมาตรฐานสากลในแต่ละบริบท ขนาดพื้นที่ร่วมกัน (Shared space) ของมวลสมาชิกทุกคนในสังคม เพื่อนำมาปรับใช้ในงานออกแบบพัฒนาศูนย์จัดแสดงสินค้าชุมชน (SALA) ด้วยองค์ประกอบหลักของการออกแบบ (Universal design) โดยนำหลักการเสมอภาค (Fairness) การใช้งานได้กับทุกคนในสังคม อย่างเท่าเทียมกันไม่มีการแบ่งแยกและเลือกปฏิบัติ เช่นการระดับพื้นของศาลาไม้ไผ่ให้มีความสูงจากพื้น 30 เซนติเมตรเพื่อสะดวกต่อการนั่ง การเข้าถึงศาลาไม้ไผ่ในระยะทั่วไปสำหรับผู้ใหญ่ เด็ก หรือคนร่างกายใหญ่โตคนที่เคลื่อนไหวร่างกายยาก คนที่นั่งรถเข็นก็สามารถใช้งานได้ ความยืดหยุ่น (Flexibility) ในการออกแบบศาลาไม้ไผ่ได้เว้นระยะร่นของเสาเข้ามาด้านในทุกด้าน เพื่อให้สะดวกต่อผู้ที่ถนัดซ้ายและขวา สามารถนั่งหรือเดินขึ้นมานั่งบนศาลาได้สะดวกตามอริยาบทของการใช้งาน ตามระยะสากล (Universal design human scale) ในการออกแบบศาลามีความเรียบง่าย (Simplicity) และได้คำนึงถึงความปลอดภัย (Safety) ของผู้ใช้งาน โดยการเลือกใช้วัสดุในท้องถิ่นแสดงถึงความเรียบง่ายมีความทนทานต่อการใช้งานและไม่มีผลกระทบต่อประกอบติดตั้ง เสา พื้น คาน ของศาลาอันจะนำไปใช้ในการพัฒนาศูนย์จัดแสดงสินค้าชุมชน (SALA)

แนวคิดในจัดวางระบบโมดูลาร์ (Modular System) คือวิธีการจัดเรียงวางที่สามารถกำหนดการรูปแบบได้หลากหลาย Jim Spavin (2012) การจัดวางอาจมีรูปทรงและสัดส่วนที่หลากหลาย การจัดวางแบบโมดูลาร์นั้นจะใช้ความสัมพันธ์ของสัดส่วนระหว่างชิ้นส่วนยูนิตย่อยหรือใช้ลักษณะของรูปทรงเรขาคณิตระหว่างชิ้นส่วนยูนิตย่อยด้วยกันมาเป็นส่วนประกอบในการจัดวาง ให้สามารถจัดวางได้หลากหลายรูปแบบใช้กับเครื่องเรือน ผลิตภัณฑ์ ในลักษณะที่สามารถประกอบ ถอดประกอบ และซ้อนเรียงได้ใหม่ ระบบโมดูลาร์ (Modular System) มีความสำคัญในการผลิตสำหรับการมุ่งเน้นผู้บริโภคเฉพาะบุคคลสามารถผลิตได้เป็นจำนวนมาก (Customization) ในราคาที่ไม่แพง ตามแนวโน้มของตลาดผู้บริโภคนั้นจะมีความหลากหลายของลูกค้าน่าและผลิตภัณฑ์มากขึ้นในอนาคต Chrystolouris (2006) การจัดการองค์ประกอบหรือตัวแปรหลักที่ประกอบด้วย การใช้งาน (Usage) รูปแบบ (Style) จากแนวความคิดการจัดวางในระบบโมดูลาร์จึงเหมาะสมในการจัดวางรูปแบบและกำหนดรูปทรงขนาดของการออกแบบพัฒนาศูนย์แสดงสินค้าชุมชนได้อย่างเหมาะสมแนวคิดเฟอร์นิเจอร์ภายนอกอาคารและการถอดประกอบเฟอร์นิเจอร์น็อคดาวน์ ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมเพื่อปรับใช้ในการออกแบบพัฒนาศูนย์จัดแสดงสินค้าชุมชน (SALA) โดยนำข้อดีข้อเสียของระบบถอดประกอบ (Knock down) และงานออกแบบเฟอร์นิเจอร์ภายนอก ดัง WAZZADU TRANSMEDIA (2560) กล่าวถึงคุณสมบัติต่าง ๆ ไว้ดังนี้ เฟอร์นิเจอร์แบบน็อคดาวน์ (Knock down furniture) คือเฟอร์นิเจอร์ที่สามารถถอดประกอบได้ มีการผลิตชิ้นส่วนต่าง ๆ ของเฟอร์นิเจอร์แยกชิ้น แล้วนำมาประกอบเมื่อต้องการใช้งาน ซึ่งบางชนิดไม่ต้องใช้ช่างผู้ชำนาญในการประกอบ ข้อดีของเฟอร์นิเจอร์แบบน็อคดาวน์ (Knock down furniture) ราคาถูก หาซื้อง่าย มีแบบให้เลือกหลากหลาย ติดตั้งเร็ว น้ำหนักเบา เคลื่อนย้ายสะดวก สามารถถอดส่วนประกอบ เพื่อติดตั้งใหม่ได้ สามารถนำเฟอร์นิเจอร์ขนาดใหญ่เข้าประตูห้องหรือขึ้นบันไดที่คับแคบได้ ข้อเสียของเฟอร์นิเจอร์แบบน็อคดาวน์ (Knock down furniture) อายุการใช้งานไม่นาน อาจจะด้วยวัสดุ และการประกอบ หากถอดและประกอบใหม่บ่อย ๆ เฟอร์นิเจอร์อายุการใช้งานลดลง

แนวคิดในการออกแบบข้อต่อไม้ไผ่แบบถอดประกอบได้ดังนี้ ยุทธนา ทองท้วม และนิศาตร์ณ์ ทองประไพ (2562) ได้กล่าวถึง การเข้าไม้ไผ่ในงานวิจัยการออกแบบข้อต่อและการเข้าไม้ไผ่แบบมีเงื่อนไขว่าสามารถถอดประกอบงานไม้ไผ่ ต้องไม่ซับซ้อน ง่ายต่อการเข้าใจสำหรับบุคคลทั่วไปที่มีความสนใจในการก่อสร้างบ้านด้วยโครงสร้างไม้ไผ่ สามารถประกอบเองได้นั้น ต้องเป็นการต่อข้อต่อโดยใช้เทคนิคพื้นฐาน เช่น การใช้ลิ่มสลักจากวัสดุไม้ไผ่ เชือกในการผูกมัดได้จากวัสดุธรรมชาติ หรือวัสดุสังเคราะห์ได้ ทำให้โครงสร้างถาวรเดิมสามารถถอดเปลี่ยนลำไม้ไผ่ได้โดยส่งผลต่อโครงสร้างส่วนอื่น อีกทั้งลดเวลาในการประกอบ บุคคลทั่วไปที่มีทักษะการก่อสร้างเพียงเล็กน้อยสามารถขึ้นโครงสร้างได้เอง เพียงใช้คู่มือการติดตั้งที่ผู้เชี่ยวชาญได้แนะนำไว้เท่านั้น

การออกแบบร้านเพื่อความสำเร็จ เอกพงษ์ ตรีตรง (2551) ได้ให้ความหมายการตกแต่งร้านว่าการสร้างสรรค์จะต้องประกอบด้วย การกำหนดแนวความคิดในการตกแต่งอย่างลงตัว แนวความคิดไม่ใช่กำหนดขึ้นมาลอยๆ ต้องมีความเป็นมาถึงความหมายที่สามารถสร้างความพิเศษเฉพาะตัวครอบคลุม 360 องศา โดยที่มาของแนวความคิด (Concept) ประกอบด้วยลักษณะเฉพาะของสินค้าและการให้บริการ สามารถบอกบุคลิกของร้านได้เป็นต้นกำเนิดของการวางผังกำหนดสัดส่วนการใช้พื้นที่ การกำหนดบรรยากาศของร้าน ไปจนถึงการสร้างความแตกต่างของร้านขึ้นมาเป็นจุดขายที่ไม่เหมือนใคร

1. ลักษณะเฉพาะของกลุ่มผู้บริโภค นำไปกำหนดเป็นลักษณะสินค้าที่เน้นเฉพาะกลุ่มได้ไปจนถึงการกำหนดแนวความคิดในการออกแบบ

2. สภาพแวดล้อม, ภูมิประเทศ, วัฒนธรรม เป็นปัจจัยพื้นฐานในการออกแบบให้เกิดความเหมาะสมกับที่ตั้ง การเลือกทำเลที่ตั้งนั้นควรคำนึงถึงความสัมพันธ์ของสภาพแวดล้อม โดยการนำวิถีชีวิตชาวบ้านในพื้นที่และบริเวณใกล้เคียงมาออกแบบสร้างบรรยากาศของร้านให้สะท้อนถึงวัฒนธรรม เสมือนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนนั้น ตลอดจนภูมิประเทศของตำแหน่งที่ตั้งของร้านค้า การเปิดมุมมองร้านหันในทิศทางที่เหมาะสมสามารถทำให้ร้านค้าเหล่านั้นอยู่ได้นานในสภาพแวดล้อมอย่างยั่งยืน

3. กระบวนการผลิต, วัสดุ, ต้นทุน, ระยะเวลา งบประมาณที่สามารถประหยัดต้นทุน ประหยัดเวลา ลดการสูญเสียทุกขั้นตอน เช่นการออกแบบงานวิจัยที่ทำให้เวลาในการผลิตลดลง เน้นการผลิตที่รวดเร็วโดยใช้วัสดุที่หาง่ายในท้องถิ่นมาดัดแปลงให้สวยงาม

ผลของการวิจัย

การศึกษาการใช้วัสดุไม้ไผ่ในผลิตภัณฑ์กรรมและอุตสาหกรรมของชุมชนพื้นที่วิจัย

พบว่าคุณลักษณะของลำไผ่ไม่มีลักษณะที่ต่างไปจากไม้ทั่วไป คือมีข้อและปล้อง ตรงกลางลำจะมีลักษณะกลวง มีน้ำหนักเบา เนื้อไม้ที่มีความแข็งแรง รับแรงได้ดี จึงเหมาะสำหรับใช้เป็นส่วนประกอบโครงสร้างหลักในการออกแบบศูนย์จัดแสดงสินค้าชุมชน (SALA) ไม้ที่นิยมใช้ในพื้นที่มีดังนี้

- ไม้รวก ไม้รวกดำ ไม้เลื้อย มาเป็นวัตถุดิบในการทำเครื่องจักรสานต่างๆ เช่น กระจาด กระบุง กระดังเครื่องมือจับสัตว์น้ำ แฝงตากปลา สุ่มปลา สุ่มไก่ เป็นต้น

- ไม้ตง ไม้ตงหม้อโบราณ นำลำไผ่ใช้เป็นวัตถุดิบทำศาลาไม้ไผ่, แคร่, เฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่ เป็นต้น

- ไม้ซางหม่น นิยมมาทำ บ้านไผ่ เนื่องจากลำไผ่ไม่มีลักษณะลำตรง

ขนาดลำไม้ไผ่ที่ใช้และวัสดุในการผลิตหัตถกรรมดังนี้

- ขนาดที่ใช้ลำไม้ไผ่ตง เส้นผ่าศูนย์กลางลำ 4-6 นิ้ว ใช้ในส่วนฐานและโครงสร้างหลัก

- ส่วนประกอบอื่นๆ ใช้ไม้ไผ่ซางหม่น หรือไม้เลื้อย ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางลำ 2-3 นิ้ว

- ไม้ไผ่รวก ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางลำ 2 นิ้ว ทำพื้นและผนัง เสื่อลำแพนใช้ทำผนัง ส่วนวัสดุหลังคาใช้ใบจาก ซึ่งเป็นวัสดุจากนอกพื้นที่

ภาพ 4 การลงพื้นที่สำรวจ ในพื้นที่วิจัย

ที่มา : ผู้วิจัย

ผลการลงพื้นที่เพื่อสำรวจพื้นที่และศึกษาข้อมูลพื้นฐาน โดยเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยการสัมภาษณ์ สังเกต วิเคราะห์สรุปผล ปัญหาที่พบในพื้นที่เพื่อ การทำศูนย์จัดแสดงสินค้าไม้ไผ่ของกลุ่มตัวอย่างพบว่า

1. ไม้ไผ่มีราคาสูงขึ้นทุกปีในฤดูฝน ทำให้ต้องสั่งจากแหล่งพื้นที่อื่น
2. ขนาดไม้ไผ่ที่ใช้ทำมีหลายขนาด หลายชนิดมาจากแหล่งใกล้เคียง
3. ไม้ไผ่ตงจากนครนายก เชียงใหม่ และจังหวัดใกล้เคียง
4. วัสดุที่ใช้ทำศูนย์จัดแสดงหลากหลายชนิด หลังคาใบจากจากจังหวัดฉะเชิงเทรา
5. เทคนิคการผลิต และทักษะในการติดตั้งงานเป็นแบบดั้งเดิม
6. ใช้วัตถุดิบในการทำหลากหลายส่งผลต่อต้นทุนและการผลิต
7. ขาดการพัฒนาารูปแบบสินค้าและไม่มีรูปแบบเป้าหมายดึงดูดตรงกับความต้องการใช้งาน
8. ขาดการสื่อสารกับกลุ่มตลาดเป้าหมายเนื่องจากรับทำเพียงอย่างเดียว
9. ปัญหาเรื่องการขนส่ง ขนาดของสินค้ามีขนาดใหญ่หลากหลายขนาดค่าขนส่งมีต้นทุนสูง
10. การขนส่งมีระบบเดียวคือ ทางรถยนต์ รถกระบะ และรถ 6 ล้อ ขึ้นอยู่กับขนาดสินค้าและระยะทางในการขนส่ง

ภาพ 5 การลงพื้นที่สำรวจและปัญหาที่พบจากการสำรวจพื้นที่ในการทำศูนย์จัดแสดงชุมชนไม้ไผ่(เดิม)
ที่มา : ผู้วิจัย

จากการศึกษาปัญหาในสำรวจพื้นที่ทั้งด้านกายภาพ สภาพแวดล้อมและวัสดุในการผลิตสามารถสรุปรูปแบบศูนย์จัดแสดงสินค้าชุมชน (SALA) ไม้ไผ่ในพื้นที่วิจัยได้ดังภาพที่ 6

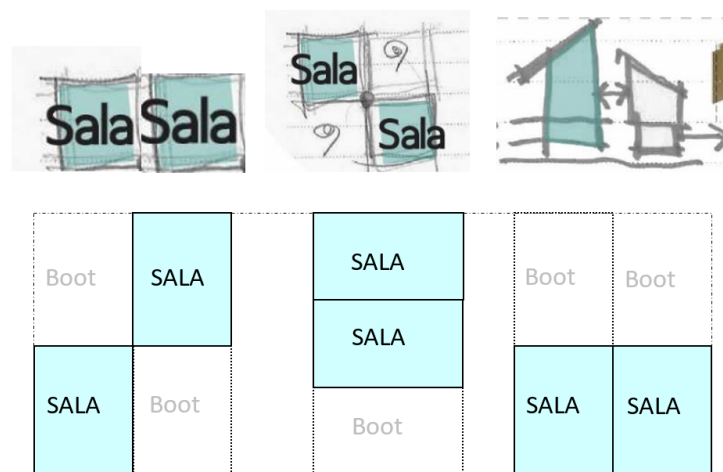

ภาพ 6 การวิเคราะห์ปัญหาศูนย์จัดแสดงสินค้าชุมชน(SALA)ไม้ไผ่รูปแบบเดิม
ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพ 7 สรุปการวิเคราะห์ศูนย์จัดแสดงสินค้าชุมชน(SALA)ไม้ไผ่รูปแบบใหม่
ที่มา : ผู้วิจัย

แนวคิดในการจัดวาง ศูนย์จัดแสดงร้านค้าชุมชน (SALA) แบบระบบโมดูลาร์ (Modular) การจัดวางของ บูท (Boot) แสดงสินค้าทั่วไป มีขนาด 2x3 เมตร การจัดเรียงและจัดวางที่สามารถจัดการรูปแบบได้หลากหลายจัดวางแบบยูนิท (Function unit) หรือเปลี่ยนทิศทางการวางแบบอเนกประสงค์ที่ปรับเปลี่ยน เพื่อการใช้สอยหลักอย่างเกิดประโยชน์มากที่สุด โดยระบบโมดูลาร์สามารถตอบสนองต่อพื้นที่ในการใช้งานช่วยลดปัญหาด้านการใช้งานสามารถใช้งานได้ทั้ง 4 ด้านไม่ทับซ้อนและบดบังได้ดังภาพที่ 8 การจัดรูปแบบการจัดวางศูนย์จัดแสดงสินค้าชุมชน (SALA) เพื่อสะดวกในการขนย้ายและจัดวางในงานแสดงสินค้าต่าง ๆ

ภาพ 8 การออกแบบจัดวางศูนย์จัดแสดงสินค้าชุมชน (SALA) จัดเรียงแบบโมดูลาร์ (Modular)
ที่มา : ผู้วิจัย

แนวคิดของงานวิจัยเพื่อทำการออกแบบศูนย์จัดแสดงสินค้าชุมชน (SALA) ต้นแบบการออกแบบโดยใช้วัสดุไม้ไผ่ที่มีในท้องถิ่นเป็นการส่งเสริมอัตลักษณ์ของชุมชน ร่วมกับวัสดุอื่นที่มีในพื้นที่เพื่อส่งเสริมมูลค่าสินค้าชุมชนของกลุ่มหัตถกรรมภูมิปัญญาบ้านไทรงาม ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบการออกแบบศูนย์จัดแสดงสินค้าชุมชน (SALA) ได้ทั้งหมด 3 รูปแบบให้กับชุมชนสอบถามข้อคิดเห็นร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังภาพที่ 9

แบบ A

แบบ B

แบบ C

ภาพ 9 รูปแบบการออกแบบศูนย์จัดแสดงสินค้าชุมชน (SALA) ด้วยวัสดุไม้ 3 แบบ A, B, C ที่มา:ผู้วิจัย

ผลการนำเสนอรูปแบบศาลาขั้นตอนสุดท้ายทั้ง 3 แบบ

แบบ A ขนาดศาลาไม้ 3.00x4.00 เมตร สูง 3.00 ไม้ที่ใช้เป็นไม้เต็งขนาดเสาเส้นผ่าศูนย์กลาง 3 นิ้ว โครงสร้างหลังคาไม้เต็งขนาด เส้นผ่าศูนย์กลาง 2 นิ้ว หลังคามุงจาก ยกพื้นสูง 30 เซนติเมตร แบบ B ขนาดศาลาไม้ 2.00x3.00 เมตร สูง 2.90 ไม้ที่ใช้เป็นไม้เต็งขนาดเสาเส้นผ่าศูนย์กลาง 3 นิ้ว โครงสร้างหลังคาไม้เต็งขนาด เส้นผ่าศูนย์กลาง 2 นิ้ว หลังคามุงจาก ยกพื้นสูง 30 เซนติเมตร ทั้ง 2 แบบผู้วิจัยได้แนวความคิดการออกแบบจากแบบพื้นฐานของศาลาในท้องถิ่นผสมกับการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นพื้นฐานในการออกแบบปรับปรุงทรงเพื่อสามารถจัดเรียงในรูปแบบโมดูลาร์ (Modular) แบบ C ขนาดศาลาไม้ 2.00 x 3.00 เมตร สูง 3.50 เมตร ไม้ที่ใช้ในการออกแบบเป็นไม้เต็งเส้นผ่าศูนย์กลาง 3 นิ้ว แนวคิดการออกแบบศาลาไม้ที่ผู้วิจัยได้ดัดแปลงการใช้วัสดุในท้องถิ่นร่วมกับวัสดุสมัยเช่น ไม้อัดกันน้ำ มาปรับใช้ในส่วนหลังคาและแผ่นพื้นร่วมกับการใช้เสาไม้เพื่อสร้างอัตลักษณ์ของท้องถิ่น ทำให้ลดต้นทุนในการใช้ไม้เนื่องจากมีขนาดเดียว สามารถถอดประกอบศาลาไม้ได้เป็นส่วนใหญ่โดยใช้ข้อต่ออุปกรณ์ยึดการต่อไม้ตามภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้ศาลาไม้สะดวกในการติดตั้ง การซ่อมแซมปรับเปลี่ยนแผ่นหลังคาแผ่นพื้นได้โดยการถอดเปลี่ยนเฉพาะส่วนที่ชำรุดง่ายกว่า แบบ A และ B ในการออกแบบปรับปรุงทรงเพื่อสามารถจัดเรียงในรูปแบบโมดูลาร์ (Modular) ได้เช่นเดียวกับแบบ B ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำเสนอรูปแบบของศาลาไม้เพื่อนำมาพัฒนาศูนย์จัดแสดงสินค้าชุมชน (SALA). แบบ C สรุปได้ดังนี้

1. ขนาดที่เหมาะสมในการผลิตศาลา จากการวิเคราะห์ข้อมูลควมมาตรฐานเพื่อการติดตั้งที่สะดวกต่อการขนส่ง ควรมีขนาด กว้าง 3 เมตร ลึก 2 เมตร ความสูงของศาลา 3-3.5 เมตร เพื่อการจัดวางในรูปแบบโมดูลาร์ (Modular) ได้ การออกแบบโดยใช้หลักการออกแบบเพื่อมวลชนในส่วนพื้นของศูนย์จัดแสดงสินค้าสามารถเข้าถึงพื้นที่ใช้งานได้ทุกเพศวัยปลอดภัยต่อการใช้งานภายในศาลาไม้

2. อัตลักษณ์ ของการออกแบบจากศึกษาวิเคราะห์สรุปได้ว่าอัตลักษณ์ของชุมชนได้จากแหล่งมรดกทางธรรมชาติและภูมิปัญญาทางด้านหัตถกรรม โดยใช้วัสดุที่มีในพื้นที่ได้แก่ต้นไม้ ผนวกกับงานหัตถกรรมสานเสื่อลำแพนในพื้นที่เชื่อมโยง เพื่อนำเสนออัตลักษณ์ชุมชนแก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ

3. ด้านวัสดุ ใช้วัสดุที่มีในท้องถิ่น เป็นส่วนประกอบหลัก และวัสดุประกอบเช่น ไม้อัด และอุปกรณ์ยึดข้อต่อแบบถอดประกอบได้ ลดต้นทุนในการใช้ไม้

อภิปรายและสรุปผลการวิจัย

การลงพื้นที่จากการสำรวจและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับภาคีเครือข่าย ภาครัฐและภาคเอกชน จากประสบการณ์และปัญหาในด้านการผลิตหัตถกรรมและศูนย์จัดแสดงสินค้าชุมชน ในชุมชนและพื้นที่โดยรอบพบว่า

- ด้านวัตถุดิบ (ลำไม้) มีราคาสูงขึ้น ส่งผลให้การผลิตต้องปรับราคาสูงขึ้น ราคาไม้ขึ้นแล้วไม่ลง
- ช่างที่มีความชำนาญลดน้อยลง เนื่องจากเข้าทำงานในโรงงานมากกว่า
- มีผู้ผลิตรายย่อยเพิ่มจำนวนมากขึ้น ทำให้เกิดการแข่งขันในเรื่องราคาในการจำหน่ายสินค้าหน้าร้าน ส่งผลให้ราคาจำหน่ายหน้าร้านต่ำเพื่อจูงใจผู้ซื้อสินค้า ทำให้ผู้ผลิตต้องแบกรับต้นทุนที่เพิ่มมากขึ้นแต่กำไรในการขายศาลาน้อยลงส่งผลโดยตรง

ต้นทุนของลำไม้ การผลิตศาลาไม้ในปัจจุบัน ยังมีต้นทุนสูงอันเนื่องมาจาก ราคาไม้ที่ใช้ทำศาลามีหลากหลายขนาด ในฤดูฝน ไม้จะไม่ค่อยมีราคาสูงขึ้นเนื่องจากเป็นช่วงที่ไม้ออกหน่อ การตัดไม้ในช่วงนี้จะทำให้หน่อหักและเกิดความเสียหายต่อผลผลิต

ทำให้สวนไม้ขึ้นราคา ทั้งนี้ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีมาตรการส่งเสริมการปลูกต้นไม้ที่นำมาใช้ผลิตสินค้าของกลุ่มในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี เพื่อลดต้นทุนค่าขนส่งและราคาของต้นไม้ที่สูงขึ้นในฤดูฝน

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำต้นแบบร้านค้าสาละซุ่มไม้ไฟ ให้สอดคล้องกับพฤติกรรมผู้ใช้พื้นที่และสร้างอัตลักษณ์ให้กับชุมชนนั้น ทุกภาคส่วนเห็นด้วยและควรมีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและศักยภาพในการออกแบบผลิตภัณฑ์ ควรออกแบบสาละซุ่มไม้ไฟที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ชุมชน เพื่อให้เห็นความต่างของสาละซุ่มไม้ไฟจากแหล่งผลิตอื่น ๆ กับการเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ตามงานแสดงสินค้าต่าง ๆ เพื่อให้เป็นศูนย์จัดแสดงสินค้าชุมชน (SALA) ในอัตลักษณ์ของชุมชนในพื้นที่วิจัย

- คำนึงถึงประโยชน์ใช้สอย การเคลื่อนย้ายไปที่ต่างๆ -สอดคล้องกับพฤติกรรมและอัตลักษณ์ของชุมชน
- ส่งเสริมการตลาดสื่อออนไลน์ในอนาคต

ภาพ 10 ประชุมกลุ่มร่วมกับภาคีเครือข่ายชุมชน เพื่อเสนอแบบศูนย์จัดแสดงสินค้า (SALA) ไม้ไฟรูปแบบใหม่
ที่มา : ผู้วิจัย

ด้านอัตลักษณ์ การออกแบบพัฒนารูปแบบศูนย์จัดแสดงสินค้าชุมชน (SALA)

อัตลักษณ์ชุมชนเป็นลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมของชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรม และวิถีชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเจ้าของพื้นที่เพื่อให้ได้อัตลักษณ์ของชุมชนตำบลโพธิ์งาม ดังนี้

1. สวนไม้ไฟชุมชนเป็นแหล่งมรดกธรรมชาติอันจะสร้างเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนในพื้นที่วิจัยเป็นแหล่งสร้างรายได้สำคัญให้ชุมชนตำบลโพธิ์งาม

2. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรมของชุมชนได้แก่ การสานเสื่อลำแพน ผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่จักสาน ไม้กวาด เป็นต้น

ด้านเทคนิคในการนำนวัตกรรมด้านการออกแบบ มาปรับใช้เพื่อพัฒนาศูนย์จัดแสดงสินค้าชุมชน สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ศักยภาพของพื้นที่โครงการวิจัย ชุมชนมีแผนพัฒนาศูนย์จำหน่ายสินค้าจากสาละซุ่มไม้ไฟและหัตถกรรมไม้ไผ่เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับสมาชิกในกลุ่ม การเข้าถึงพื้นที่ของศูนย์จัดจำหน่ายสินค้ามีเส้นทางคมนาคมที่สะดวกเข้าถึงชุมชนได้ง่าย กลุ่มชุมชนมีปราชญ์ชาวบ้าน และมีทรัพยากรธรรมชาติเพียงพอต่อการผลิตสาละซุ่มไม้ไฟ และหัตถกรรมจากไม้ไผ่

2. ผู้วิจัยได้ปรับเปลี่ยนขนาดลำไม้ไฟ ผสมผสานกับวัสดุสมัยใหม่ การออกแบบจัดวางโดยนาระบบโมดูลาร์ (Modular-system) และการออกแบบเพื่อมวลชน (UD) มาใช้ในงานออกแบบเพื่อลดต้นทุน สะดวกต่อการติดตั้งขนย้ายปลอดภัยกับผู้ใช้งานและทุกพื้นที่การใช้งาน

3. ลดขั้นตอนในการติดตั้งและโดยการออกแบบเชื่อมต่อแบบถอดประกอบได้ ร่วมกับความรู้อยู่เดิมในการต่อลำไม้ไฟ สามารถถอดประกอบหน้างานโดยไม่จำเป็นต้องเป็นช่างที่มีความรู้ด้านการต่อประกอบลำไม้ไฟ

ภาพ 11 การประชุมร่วมกับภาคีเครือข่ายชุมชน และผู้เชี่ยวชาญศูนย์จัดแสดงสินค้า (SALA) ไม้ไฟรูปแบบใหม่
ที่มา : ผู้วิจัย

อภิปรัชญาของการออกแบบศูนย์จัดแสดงแบบที่ 3 Model prototype SALA โดยเลือกแบบในการทำต้นแบบจากแบบสอบถามความคิดเห็นชุมชนร่วมกับภาคีเครือข่ายจาก 3 แบบ ได้ข้อสรุปต้นแบบ 1 รูปแบบ คือรูปแบบซี (Type C) แนวความคิดในการออกแบบศูนย์จัดแสดงสินค้าเพื่อเป็นจุดแสดงสินค้าของชุมชน การจัดแสดงสินค้า OTOP ของหน่วยงานภาครัฐ อีกทั้งศูนย์จัดแสดงสินค้ายังสามารถใช้เป็นศาลาพักผ่อนได้ในทุกพื้นที่การใช้งาน โดยคำนึงถึงความปลอดภัยให้กับผู้ใช้งานทุกช่วงวัย วัสดุที่ใช้เป็นวัสดุในพื้นที่ โดยลำไผ่ ไม้ ร่วมกับงานหัตถกรรมการสานเสื่อลำแพนในพื้นที่ใกล้เคียง การยึดต่อลำไผ่ตลอดจนการติดตั้งด้วยการยึดต่อข้อต่อที่สามารถถอดประกอบได้ตามพื้นที่การใช้งานเพื่อลดต้นทุนในการขนส่ง ดังภาพที่ 13

1. ขนาดที่เหมาะสมในการผลิตศูนย์จัดแสดงสินค้าชุมชน จากการวิเคราะห์ข้อมูลควรมีขนาดมาตรฐานเพื่อการติดตั้งที่สะดวกต่อการขนส่ง ขนาด 2.00x3.00xสูง 3.5 เมตร ถอดประกอบได้ขนส่งในรถขนส่งขนาดเล็กได้ การกำหนดขนาดนี้อ้างอิงจากสำหรับจัดงานสินค้าชุมชน (OTOP Exhibition) เหมาะกับการจัดวางได้หลากหลายรูปแบบสามารถนำศูนย์จัดแสดงใหม่มาเรียงต่อกันในพื้นที่ที่ต้องการจัดงาน OTOP Exhibition ในขนาด 3 x 4 เมตร ดังภาพที่ 14 หรือในพื้นที่จำกัด ตำแหน่งเสาถูกดันเข้าในทำให้มีพื้นที่ต่อเนื่องประชิดกันนั่งพักและใช้เป็นศาลาพักผ่อนได้ ระดับความสูงพื้นที่นั่งออกแบบตามขนาดสัดส่วนมาตรฐานสากล (Universal design human scale) สร้างความปลอดภัยต่อผู้ใช้งานทุกเพศวัย

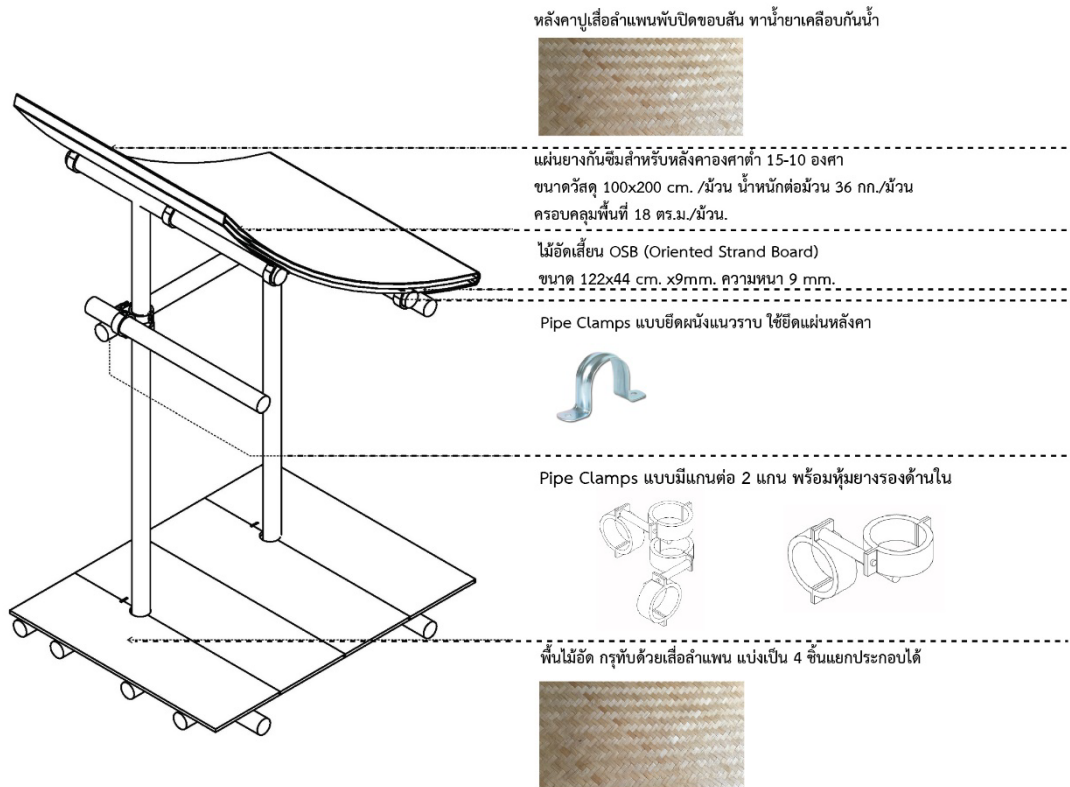
2. วัสดุใช้การออกแบบ ใช้วัสดุที่มีในท้องถิ่นเป็นส่วนประกอบหลักและวัสดุประกอบอื่นๆ โครงสร้างหลักใช้ลำไผ่ ลำไผ่ไผ่ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 4 นิ้ว สำหรับเสา คานพื้น ลำไผ่ไผ่ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 2 นิ้วสำหรับโครงหลังคา อุปกรณ์ยึดข้อต่อสามารถถอดประกอบ หลังคาใช้เสื่อลำแพนกรุทับแผ่นไม้อัดเสี้ยนกันน้ำและแผ่นกันซึมสำหรับหลังคาชนิดแผ่น ดังภาพที่ 13

3. การต่อข้อต่อต่างๆ ออกแบบร่วมกับการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านการต่อลำไผ่แบบเดือยและการนัตถกรรมข้อต่อแบบถอดประกอบหมุนได้ตามทิศทางประกอบโครงสร้างมาใช้ทำให้สามารถลดขั้นตอนในการติดตั้ง ติดตั้งได้รวดเร็วประหยัดค่าใช้จ่าย และเปลี่ยนชิ้นส่วนที่ชำรุดได้ง่ายโดยไม่ต้องรื้อถอน เคลื่อนย้ายได้สะดวก ไม่ต้องใช้ช่างผู้ชำนาญในการประกอบสามารถถอดส่วนประกอบ เพื่อติดตั้งใหม่ได้ ง่ายต่อการเข้าใจสำหรับบุคคลทั่วไปที่มีความสนใจศาลาไม้ไผ่

กระบวนการผลิต, วัสดุ, ระยะเวลา สามารถประหยัดต้นทุน ประหยัดเวลา ลดการสูญเสียทุกขั้นตอน เช่นการออกแบบงานวิจัยที่ทำให้เวลาในการผลิตลดลงโดยใช้วัสดุที่หาง่ายในท้องถิ่นมาดัดแปลงให้สวยงาม

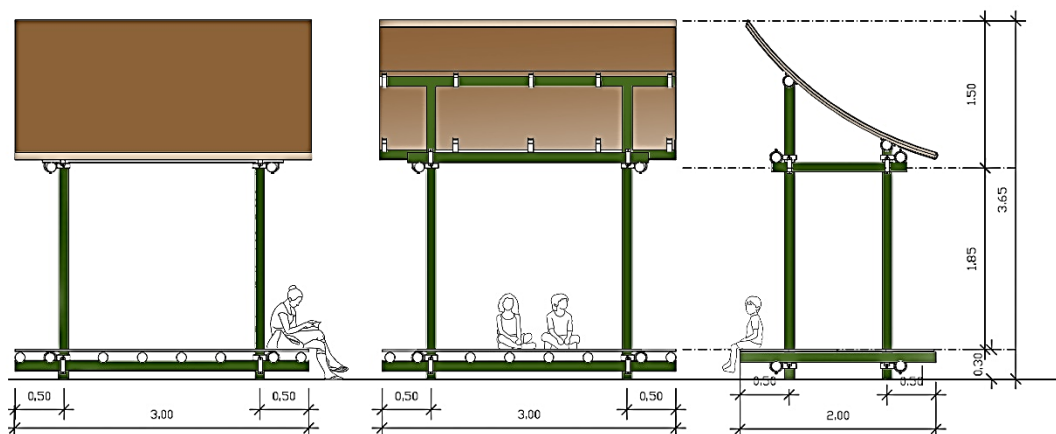

ภาพ 12 วัสดุที่หาง่ายในท้องถิ่น
ที่มา : ผู้วิจัย

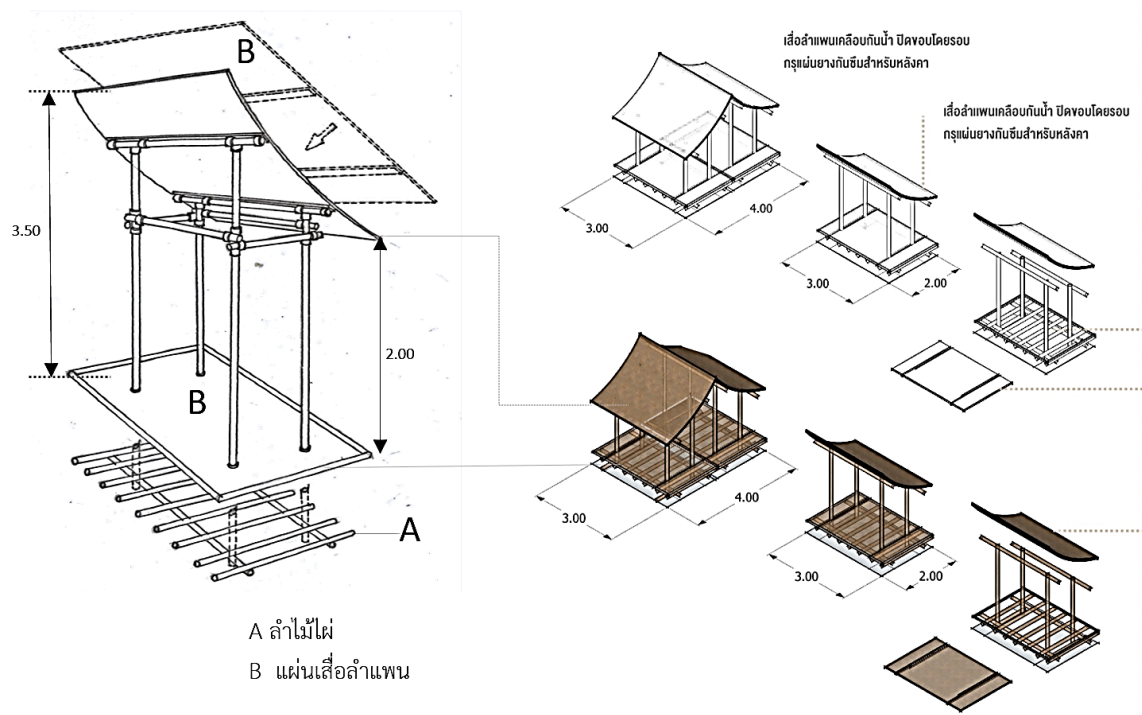

ภาพ 13 แสดงวัสดุในการออกแบบศูนย์จัดแสดงสินค้า(SALA)ไม้ไผ่แบบ C (ขยายขนาดตัวอักษรให้อ่านได้ชัดเจน)
ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพแสดงแนวคิดในการถอดประกอบแบบศูนย์จัดแสดงสินค้าชุมชนสามารถจัดวางในรูปแบบการจัดวาง ขนาด 3x4 และ 2x3 เมตรได้ดังรูปภาพที่ 15 โดยใช้หลักการจัดวางแบบโมดูลาร์ วางแบบยูนิตข้อดีของการจัดวางแบบนี้สามารถวางได้ในพื้นที่จำกัดเข้าถึงตัวศูนย์จัดแสดงสินค้าได้ ทั้ง 4 ด้าน การออกแบบพื้นยกทำให้ระดับพื้นเท่ากันทุกร้านเมื่อนำมาจัดวางเรียงอีก ทั้งยังใช้เป็นศาลาพักคอยภายในงานได้สะดวกต่อการใช้งานทุกเพศวัยดังแสดงในภาพที่ 14 แสดงการยกพื้นในระดับ 30 ซม. ระดับพื้นยังสามารถปรับได้ตามการใช้งานในแต่ละพื้นที่การใช้งาน

ภาพ 14 การออกแบบพื้นยกทำให้ระดับพื้นเท่ากันในการออกแบบศูนย์จัดแสดงสินค้า (SALA) ไม้ไผ่แบบ C
ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพ 15 แสดงชิ้นส่วนและขั้นตอนการประกอบศูนย์จัดแสดงสินค้า (SALA) ไม้ไผ่แบบ C (ควรระบุความสูงของศาลาให้ชัดเจน)
ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพ 16 แสดงการจัดวางศูนย์จัดแสดงสินค้า (SALA) ไม้ไผ่แบบ C ในพื้นที่การใช้งานแบบโมดูลาร์
ที่มา : ผู้วิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนางานวิจัยศูนย์จัดแสดงสินค้าชุมชนเพื่อส่งเสริมความเป็นตลาดประชารัฐ กรณีศึกษาพื้นที่พัฒนา ท่องเที่ยวพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี

1. ส่งเสริมการจัดงานวิจัยให้มีความรู้กลุ่มเพื่อเพิ่มความหลากหลายของรูปแบบการนำเสนอที่สอดคล้องกับนวัตกรรมในการผลิตแบบโมดูลาร์ (Modular) ในการออกแบบพัฒนาศูนย์จัดแสดงความต้องการของตลาดในอนาคต
2. จัดการสภาพภูมิทัศน์สภาพแวดล้อมของศูนย์เรียนรู้ชุมชนหมู่บ้านและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เกี่ยวข้อง โดยใช้ชุมชนและองค์การบริหารท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมดูแลรักษาสภาพแวดล้อมที่เป็นทรัพยากรของชุมชนร่วมกัน
3. ส่งเสริมพัฒนาเส้นทางจักรยานในย่านชุมชน เพื่อการท่องเที่ยวในเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ สะดวก ปลอดภัยเป็นทางเลือกของกิจกรรมการท่องเที่ยวตามแผนพัฒนาเทศบาลโพธิ์งาม อำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสนับสนุนโดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ผู้วิจัยขอขอบคุณที่สนับสนุนทุนวิจัย รวมถึงผู้ประกอบการ ประชาชน ภาคีเครือข่าย ในพื้นที่ทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์และอำนวยความสะดวกการจัดทำงานวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงสาธารณสุข .(28พฤษภาคม2561).ยกระดับตลาดประชารัฐสู่มาตรฐานสะอาดและปลอดภัย. สืบค้นเมื่อ 22 สิงหาคม 2561,จาก
http://foodsafety.anamai.moph.go.th/ewt_dl_link.php?nid=1192&filename=article&fbclid=IwAR3S8SG8uc6GNfZz9glE4ueLaTst2XwNwkIMQybtcVO7230SOCu2pU2RUzQการออกแบบเฟอร์นิเจอร์
- ชุมเขต แสงวงเจริญ. (2559). **หลักการออกแบบเพื่อทุกคน(Universal Design)**. สืบค้นเมื่อ19เมษายน 2562 , จาก
http://www.dop.go.th/download/formdownload/download_th_20160206145459_1.pdf
- พรสนอง วงศ์สิงห์ทอง. (2545). **วิธีวิทยาการวิจัยการออกแบบผลิตภัณฑ์**. กรุงเทพฯ : เท็กซ์ แอนด์ เจอร์นัล พับลิเคชั่น,
- ธเนศ ภิรมย์การ. (2548). **ออกแบบอุตสาหกรรม**. กรุงเทพฯ : งานตำราและเอกสารการพิมพ์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้กรมป่าไม้. (2553). **ไม้ไผ่ในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: อักษรสยามการพิมพ์, 24 น.
Custom Residential Design New Homes-Remodel – Accessibility. **Design Universal, Accessibility**. Retrieved September15, 2018, from <https://cobodesigner.com/universal-design/.html>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2 ก.พ. 2560)สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่12.pdf. สืบค้นเมื่อ 22 สิงหาคม 2561,จาก<http://www.nesdb.go.th/main.php?filename=index>
- สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา .(22 March 2018). **หมู่บ้านหัตถกรรมตำบลโพธิ์งาม**. สืบค้นเมื่อ 2 พฤษภาคม 2561, จาก
<https://www.ldm.in.th/cases/6339>
- หน่วยวัดกรมเพื่อการพัฒนาสถาปัตยกรรมจากไม้ไผ่และวัสดุท้องถิ่น. (2561). **การจัดการภัยพิบัติด้วยวัสดุธรรมชาติไม้ไผ่**. : เอกสารเผยแพร่ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ยุทธนา ทองท่วมและนิศาตร์ตัน ทองประไพ .(2562). แนวทางการออกแบบข้อต่อแบบถอดประกอบได้ให้เหมาะสมกับโครงสร้างบ้านไม้ไผ่ขนาดเล็กร่วมสมัย. วารสารวิชาการศิลปะสถาปัตยกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร, 10(1), 39-54

เอกพงษ์ ตรีตรง (15 ธันวาคม 2551). แนวความคิดในการออกแบบร้านเพื่อความสำเร็จ. สืบค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2561, จาก <http://oknation.nationtv.tv/blog/u-sabuy/2008/12/15/entry-1>

Jim Spavin (2012), **module Design** Create Space Independent Publishing Platform; 2 edition (March 30, 2012) P7-10.

WAZZADU TRANSMEDIA, (สิงหาคม 2560) เฟอร์นิเจอร์น็อคดาวน์ (Knock down furniture). สืบค้นเมื่อ 2 พฤศจิกายน 2561, จาก <https://www.wazzadu.com/article/1341>